Samen zorgen we ervoor dat inwoners zelfstandig(er) kunnen wonen, leven en werken

Begroting 2024

Na wijziging

De Dienst Noordwest Fryslân

De Dienst Noordwest Fryslân

zo werkt het sociaal

HARLINGEN - TERSCHELLING - VLIELAND - WAADHOEKE

Dit is een publicatie van
De Dienst Noardwest Fryslân

Postadres
Postbus 4
8800 AA Franeker

Bezoekadres
Eise Eisingastraat 8
8801 KE Franeker

Contact
0517-380200
contact@sozawe-nw-fryslan.nl
www.sozawe-nw-fryslan.nl

De toekomstvisie van de Dienst inspireert!

Het motto van de Dienst is ‘zo werkt het sociaal’. Daar zit voor ons heel veel in: het zet de mens als sociaal wezen centraal in dienstverlening door (lokale) overheid. Het houdt ons ervan bewust dat het draait om relaties, waarin nabijheid, gelijkwaardigheid, begrip voor elkaars kwaliteiten en voor de onderlinge verschillen onmisbaar zijn.

Vijf thema’s voor beleid en uitvoering
Met onze dienstverlening onder het motto ‘zo werkt het sociaal’ voeren wij beleid uit dat de gemeenten Vlieland, Terschelling, Harlingen en Waadhoeke afzonderlijk bepalen, op basis van wet- en regelgeving van het Rijk. Vijf actuele thema’s vormen de context voor dat gemeentelijk beleid en dus voor onze dienstverlening:

- Bestaanszekerheid
- Armoedebestrijding
- Participeren naar vermogen
- Zelf- en samenredzaamheid bevorderen
- Kijken naar de mens als geheel

Met deze thema’s in het achterhoofd dragen de gemeenten zorg voor een programma-plan voor het sociaal domein. Daaruit blijkt wat ze willen bereiken, wat ze daar voor gaan doen en wat het mag kosten. Op basis daarvan melden wij wat we gaan doen met onze dienstverlening aan inwoners, gemeenten en samenwerkingspartners. Dat vraagt om goede afstemming in de voorbereiding, financiering en uitvoering van taken.

Onze vijf ambities voor de komende jaren
Aansluitend bij de vijf thema’s en bij de noodzaak voor goede afstemming hebben we vijf ambities geformuleerd voor De Dienst in de periode 2024-2027:

- Duidelijk taal
- Digitalisering
- Werken vanuit vertrouwen
- Ontwikkeling van medewerkers
- Versteviging van de samenwerking met gemeenten en partners

In hoofdstuk 2 van deze begroting werken we onze ambities verder uit. We schetsen de concrete acties voor 2024, de randvoorwaarden en de manier waarop we onze resultaten gaan beoordelen.
Kortom: we blijven samenwerken aan een goed functionerend sociaal domein. Met oog voor de kwetsbaren en aandacht voor elkaar. Zo zorgen we er met elkaar voor dat sociale ondersteuning werkt!

Jeltje Hoekstra-Sikkema, voorzitter Bestuur
Marius Jellema, Directeur

Inhoudsopgave

De toekomstvisie van de Dienst inspireert! **3**

1 Samenwerkende partijen in het sociaal domein **5**

Ambities 2024-2027 ..... **7**

2 Ambities en doelstellingen **8**
Ambitie 1: Direct Duidelijk 8
Ambitie 2: Digitalisering 10
Ambitie 3: Werken vanuit vertrouwen 12
Ambitie 4: Ontwikkeling van medewerkers 14
Ambitie 5: Verstevigen van de samenwerking met gemeenten en partners 16
3 Paragraaf Risico's 2024 ..... **18**
3.1 Inventarisatie van de weerstandscapaciteit 18
3.2 Omvang weerstandscapaciteit 18
3.3 Risico's begroting 2024 19

Financiële begroting 2024 ..... **20**

4 Financiële Begroting 2024 ..... **21**
4.1 Programmabegroting 2024 21
4.2 Programmabegroting Werk, Participatie en Inkomen 25
4.3 Programmabegroting Armoedebestrijding 28
4.4 Programmabegroting Jeugdwet 30
4.5 Programmabegroting Wet maatschappelijke ondersteuning 33
4.6 Begroting Bedrijfsvoeringsorganisatie 35
4.7 Begroting EMU-saldo 38
4.8 Begroting vermogen en financieel resultaat 39
4.9 Meerjarenraming 40
5 Besluit tot vaststelling **42**

Bijlagen **43**

Bijlage A: Verdeelsleutel kosten Bedrijfsvoering **44**
Bijlage B: De GR De Dienst Noordwest Fryslân **45**
Bijlage C: Uitgangspunten begroting 2024 ..... **46**
Bijlage D: Beleidsindicatoren **51**
Bijlage E: Begrippenlijst **52**
Bijlage F: Afkortingenlijst **55**

1 Samenwerkende partijen in het sociaal domein

Inwoners met een hulpvraag in Noardwest-Fryslân krijgen met verschillende instanties te maken. Welke dat zijn, verschilt per hulpvraag. Voor vragen over werk en inkomen zijn dat vooral De Dienst en Pastiel. Voor vragen rond bijvoorbeeld zelfstandig wonen of opvoeden zijn de gebiedsteams, huisartsen en zorgaanbieders de belangrijkste partijen. Bij armoedebestrijding spelen de gebiedsteams, De Dienst en onder andere de jeugdfondsen een grote rol. Het verschilt dus per wet of programma wie beslist over passende ondersteuning.

De rol van De Dienst in het sociaal domein
Voor inkomensondersteuning – de bijstandsuitkering en de regelingen voor armoedebestrijding – vormt De Dienst zelf de toegang tot het Sociaal Domein. Wij verzorgen de cliëntgesprekken, de afhandeling van de uitkeringsaanvraag en de uitbetaling van de uitkeringen. We adviseren en ondersteunen de inwoner bij participatie of re-integratie naar werk, met ondersteuning van Pastiel, re-integratiebedrijven of welzijnsorganisaties. Voor de Wmo en Jeugdwet voert De Dienst verschillende backofficetaken uit, zoals administratie, het informeren van cliënten over de indicatie en de voorwaarden, opdrachtverlening en betaling aan zorgaanbieders. Daarmee ondersteunen we de gebiedsteams en de samenwerking in de keten.

Onze bedrijfsvoering ondersteunt alle deze werkzaamheden met onder andere:
- Inkoop en contractmanagement voor aanbieders en leveranciers van ondersteuning uit de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet
- Rechtmatigheids- en kwaliteitstoezicht op die aanbieders en leveranciers
- Monitoring en verantwoording van budgetten en bestedingen
- Beheer van cliënt- en financiële applicaties en de dataprivacy en -security.

Infographics: wie doet wat?
In deze begroting staan infographics die in beeld brengen welk pad inwoners met een hulpvraag bewandelen in het sociaal domein, en welke partijen samen de ondersteuning organiseren. Ze geven inzicht in waar de keuzes voor inzet van ondersteuning en de bijbehorende bestedingen gemaakt worden. In iedere infographic duiden we bovendien de rol van De Dienst.

Het fundament van het SOCIAAL DOMEIN

in Harlingen, Terschelling, Vlieland en Waadhoeke

Samen zorgen we ervoor dat inwoners zelfstandig(er) kunnen wonen, leven en werken

HET RIJK

Landelijke wetgeving vormt de basis voor lokaal beleid

- Participatiewet
- Wmo
- Jeugdwet
- Inburgering
- IOAW (Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werkloze werknemers)
- IOAZ (Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen)
- Bbz (Besluit bijstandverlening zelfstandigen)
- Schuldhulpverlening

GEMEENTEN HARLINGEN, TERSCHELLING, VLIELAND EN WAADHOEKE

Beleidsmedewerkers ontwikkelen beleid

Gemeenteraden besluiten over verordeningen

Colleges van B&W besluiten over beleidsregels

PARTNERS

Veel beleid komt tot stand in samenwerking met provinciale en (boven-) regionale partners als Arbeidsmarktregio Fryslân, Sociaal Domein Fryslân. GR Fryslân West

UITVOERING

PARTICIPATIEWET | ARMOEDE-BESTRIJDING | JEUGDWET | WMO 2015

Ambities 2024-2027

Gemeenten dragen zorg voor een programmaplan voor het sociaal domein. Op basis daarvan melden wij wat we gaan doen met onze dienstverlening aan inwoners, gemeenten en samenwerkings-partners. In dit hoofdstuk beschrijven we onze ambities en doelstellingen voor de komende jaren, en brengen de acties in kaart waar we in 2024 de focus op leggen.

2 Ambities en doelstellingen

Ambitie 1: Direct Duidelijk

De laaggeletterdheid onder de inwoners is groot. Hierdoor is het belangrijk om duidelijk en begrijpelijk met onze inwoners te communiceren. Dit draagt eraan bij dat iedereen in onze samenleving mee kan doen.

Wat willen we bereiken?
Door duidelijke taal begrijpen inwoners beter wat we van ze vragen en waar ze recht op hebben. Dat vergroot hun zelfredzaamheid. De Dienst is gestart met een project om duidelijker en begrijpelijker brieven te schrijven voor inwoners. In het najaar van 2023 ondertekenden directeur en medewerkers tijdens het Taalfestival de landelijke Direct Duidelijk Deal. We beloven hiermee serieus te werken aan duidelijke en begrijpelijke communicatie voor inwoners. De Direct Duidelijk Deal is onderdeel van de campagne Direct Duidelijk, opgezet door het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Het spoort overheden aan werk te maken van begrijpelijke communicatie. In het kabinetsvoornemen Participatie in Balans, dat gericht is op het verbeteren van de Participatiewet, is dit een specifiek aandachtspunt. Daarin wordt uitgegaan van het bereiken van laaggeletterden (A1 taalniveau). Dit vraagt om een herziening op onze informatievoorziening aan inwoners met verschillende taalniveaus.

Wat gaan we daarvoor doen?
Het Taalfestival van 3 oktober 2023 was de officiële start van het project, waar we het nut en het belang van duidelijke taal onderstreepten en iedereen enthousiast kregen en inspireerden om met duidelijke taal aan de slag te gaan. Ook gaven we een doorkijkje naar de trainingen die we de aankomende drie jaren gaan geven. In samenwerking met communicatie- en trainingsbureau Pastoor organiseren we de trainingen ‘Steengoed schrijven in B1’, ‘Gedragsbeïnvloeding’ en ‘Juridische zaken’.

De trainingen hebben tot resultaat:
- dat we het bewustzijn en het belang van klantgerichte communicatie vergroten.
- dat we kernachtige, duidelijke en overzichtelijke teksten gebruiken.
- dat we zelfs bij complexe materie begrijpelijk taalgebruik toepassen, zowel intern als extern.

Anders en duidelijker communiceren vergt tijd. Daarom blijft het niet bij een training, maar is er e-learning en e-coaching beschikbaar, om aanvullend en langer te leren. Ook een B1-check app is beschikbaar. Hierdoor kunnen we gemakkelijk verbeterpunten in teksten opsporen.

Welke belangrijke afhankelijkheden kennen we?
Het succes van het project Direct Duidelijk en de trainingen hangen af van de oprechte betrokkenheid van het management en de medewerkers. Iedereen in de organisatie moet tijd en ruimte krijgen en creëren om duidelijke en begrijpelijke brieven te schrijven. Er zal ook een feedbackcultuur moeten groeien, zodat het veilig is dat we elkaar aanspreken op onduidelijk of lastig taalgebruik.

Hoe gaan we dit meten?
We evalueren de trainingen periodiek en toetsen tijdens contactmomenten met inwoners of zij de brieven en de communicatie van De Dienst begrijpen.

Ambitie	Acties 2024
Direct Duidelijk	• Organisatie van het Taalfestival voor onze medewerkers om hen te enthousiasmeren en inspireren om met dit thema aan de slag te gaan. • Organiseren van trainingen ‘Steengoed schrijven in B1’, ‘Gedragsbeïnvloeding’ en ‘Juridische zaken’. De trainingen hebben tot resultaat dat het bewustzijn en het belang van klantgerichte communicatie wordt vergroot. • We stellen een e-learning en e-coaching beschikbaar om aanvullend en langer te leren. • In het eerste kwartaal van 2024 beschikbaar stellen van de B1-check app om gemakkelijk verbeterpunten in teksten op te sporen. We gebruiken de app bij alle uitgaande mails en brieven aan inwoners.

Ambitie 2: Digitalisering

Ieder mens is anders, met eigen behoeften, ervaringen, kennis en kunde. Daar passen verschillende vormen van dienstverlening bij, zowel fysiek als digitaal. We breiden daarom onze fysieke en digitale dienstverlening uit. Zo bieden we ondersteuning op maat voor diegenen die het nodig hebben. Door oog te hebben voor de voorkeuren en behoeften van individuen kan elke inwoner meedoen en versterken we zelfredzaamheid.

Wat willen we bereiken?
Inwoners willen ons op verschillende manieren kunnen bereiken, zowel fysiek als digitaal. We breiden onze bereikbaarheid daarom uit.

- Inwoners kunnen aanvragen, wijzigingen en beëindigingen digitaal doorgeven en waar nodig, op elk moment van de dag, specificaties digitaal raadplegen.
- Naast de uitbreiding van digitale dienstverlening breiden wij ook onze fysieke bereikbaarheid uit, wanneer dat aansluit bij de behoefte van onze inwoners.
- Natuurlijk houden we ook rekening met de wet- en regelgeving zoals Wet Digitale Toegankelijkheid, Wet Open Overheid (WOO) en Wet Modernisering Elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv).

Wat gaan we daarvoor doen?
Het afgelopen jaar stond in het teken van onderzoek naar mogelijkheden van digitale oplossingen die leiden tot meer inzicht voor de klant en efficiëntere interne processen. We stellen nu een projectleider aan. Hij of zij gaat een projectgroep aansturen die aan de slag gaat met een plan van aanpak en die de benodigde bemensing en budgetten bepaalt.

Welke belangrijke afhankelijkheden kennen we?

- Projecten voor de implementatie van nieuwe of aangepaste (wettelijke) regelingen hebben voorrang op projecten rond digitalisering. Met het aanstellen van een projectleider voorkomen we zoveel mogelijk dat digitalisering daardoor ondersneeuwt.
- We zijn afhankelijk van ons huidige digitale landschap met applicaties, koppelingen en andere oplossingen, zowel intern als in de samenwerking met ketenpartners. Hoe rigoureuzer de nieuwe keuzes zijn, hoe groter de impact op het bestaande ICT-landschap en hoe meer afstemming er plaats moet vinden met onze ketenpartners. Deze keuzes zullen we bewust maken.

Hoe gaan we dit meten?
De projectleider stelt een projectplan op, met concrete doelen en een planning. De voortgang monitoren we in het MT of een daarvoor aangestelde stuurgroep en in de reguliere planning & control producten.

Thema	Acties 2024
Digitalisering	• Aanstellen projectleider digitalisering • Inrichten projectgroep en stuurgroep, opstellen projectplan, bepalen doelen 2024 e.v. en bepalen budget.

Ambitie 3: Werken vanuit vertrouwen

Als het vertrouwen van de overheid in burgers laag is, doen mensen minder beroep op voorzieningen wat leidt tot een verdere afname van bestaanszekerheid. De sterke relatie tussen vertrouwen en bestaanszekerheid maakt het heel belangrijk om de onderlinge samenhang aan te pakken. Daarom vertrouwen we erop dat de inwoners die hulp aanvragen dit ook echt nodig hebben, dat zorgaanbieders de zorg leveren die nodig is en dat de medewerkers doen wat voor onze inwoners het beste is binnen de kaders van de wet. We tonen lef door dat te realiseren wat voor de inwoner echt nodig is en dat goed te onderbouwen.

Wat willen we bereiken?
We helpen inwoners tijdig, goed en op maat door kwaliteit te leveren. De Dienst-verlening aan de inwoner staat voorop en De Dienst faciliteert dit proces. Vertrouwen is daarbij het uitgangpunt. Maar dat betekent niet dat er geen toezicht en controle plaatsvindt. We toetsen wel of het vertrouwen gerechtvaardigd is. We blijven goed nagaan of gemaakte afspraken nagekomen en de spelregels goed nageleefd worden. Dit doen we echter zoveel mogelijk gericht op het voorkomen van fouten in plaats van controles achteraf. Dus door inzet van preventieve maatregelen. Daarbij zetten we onze systemen slim in en daar waar mogelijk automatiseren we (controle)werkzaamheden. Zo belasten we onze inwoners niet onnodig met het invullen van allerlei formulieren of het aanleveren van informatie en zetten we onze medewerkers optimaal in, daar waar dat echt nodig is.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Binnen De Dienst gaan we meer casuïstiek bespreken, ons gezamenlijk buigen over inwonersvraagstukken en met elkaar zorgdragen dat wat echt nodig is voor de inwoner ook gerealiseerd wordt. Niet ons laten leiden door wat niet kan, vooral te bekijken wat wel kan. Daarmee mogelijk ook meer maatwerk toepassen en daarbij wel zorgdragen voor een goede onderbouwing.

- Per 1 januari 2024 gaan de Friese gemeenten een nieuwe overeenkomst met zorgaanbieders aan voor verschillende vormen van specialistische jeugdhulp. De invoering van de hiermee samenhangende wijzigingen vindt in 2023 plaats. Het nieuwe inkoopcontract bevat meer kaders waaraan zorgaanbieders dienen te voldoen. Sociaal Domein Fryslân monitort het nakomen van de afspraken uitsluitend op hoofdlijnen. Daarom moeten wij zelf ook afspraken maken en processen inrichten, zodat we een goede werking van het inkoopsysteem verzekeren, in het belang van onze inwoners.

- Voor 2024 streven we ernaar om handhaving binnen de Participatiewet verder te professionaliseren. We willen meer inzetten op preventie onder andere door betere voorlichting zodat inwoners beter weten welke afspraken van toepassing zijn als ze een uitkering ontvangen. De functie van handhaver gaan we meer risicogericht inzetten. Door meer gebruik te maken van data en signalen en door het steviger neerzetten van de rol van preventie, toezicht en handhaving valt veel te winnen en kunnen we op de juiste wijze maatwerk bieden. Daardoor zorgen we ervoor dat de financiële ondersteuning terecht komt daar waar dat nodig is.

Welke belangrijke afhankelijkheden onderkennen we?
Om ons bij de casuïstiekbespreking niet te laten leiden door wat niet kan, maar vooral te bekijken, wat wel kan, is het kijken naar de mens in zijn geheel noodzakelijk: welke ruimte hebben we daarbij binnen de grenzen van wet- en regelgeving?

Ook voor handhaving en het opzetten van contractmanagement voor Jeugd en Participatie geldt dat het realiseren van de doelen staat of valt met bestuurlijke betrokkenheid, een duidelijke uitwerking van de afspraken en een zorgvuldige implementatie. Het inrichten en goed samenstellen van een projectteam is belangrijk om de implementatie te kunnen realiseren. Belangrijk is ook een goede personele invulling van de nieuwe functies, wat in de huidige arbeidsmarkt niet eenvoudig is. Het verder professionaliseren van handhaving en contractmanagement vraagt ten slotte (na implementatie) om goede begeleiding en opleiding van medewerkers.

Hoe gaan we dit meten?
Via de reguliere producten van planning & control monitoren we het opzetten van contractmanagement voor Jeugd en Participatie en het professionaliseren van handhaving. Ook stemmen we de voortgang periodiek met het bestuur af .

Thema	Acties 2024
Werken vanuit vertrouwen	• Organiseren van domeinoverstijgende casuistiekbesprekingen • Inrichten van nieuwe werkwijze contractmanagement voor zowel Jeugd als Participatie. • Verder doorontwikkelen handhaving door meer aandacht voor preventie, onder andere door betere voorlichting en het maken van duidelijkere afspraken met onze inwoners. Daarnaast willen we de functie van handhaver meer risicogericht inzetten.

Ambitie 4: Ontwikkeling van medewerkers

Een goed personeelsbeleid geeft medewerkers rust en vertrouwen, zodat ze hun aandacht zoveel mogelijk kunnen richten op het werk voor onze inwoners.

Wat willen we bereiken?
De belangrijkste reden om een goed personeelsbeleid te blijven voeren, is dat onze medewerkers dat nodig hebben en verdienen. Bij de ontwikkeling van medewerkers hoort een gedegen plan. Duidelijk zijn over personeelszaken, zoals contracten, functieprofielen, opleiden, ontwikkelen, loopbaanmogelijkheden en functioneren geeft rust. Daarmee is de basis geregeld en kunnen medewerkers zich concentreren op hun werk én de inwoner.

De arbeidsmarkt is structureel veranderd. Het belang van goed personeel aantrekken en behouden is nog nooit zo groot geweest. Dit willen we bereiken door ontwikkelkansen te bieden, een goede balans tussen werk en privé en een open werksfeer. We geven medewerkers vertrouwen om dat te doen wat het beste is voor onze inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen?

- In 2023 zijn we gestart met het formuleren van de kenmerkende waarden die De Dienst aan medewerkers biedt en de ervaring die zij kunnen verwachten van een loopbaan binnen De Dienst. Deze waarden zetten we om naar een werkgeversmerk om zo talent aan te trekken en te behouden. De Dienst kenmerkt zich door korte lijnen, samen vooruit en een maatschappelijk hart. De inwoner centraal!

- Met behulp van strategische personeelsplanning gaan we beter in beeld brengen hoe het personeelsbestand zich ontwikkelt en waar op termijn verloop zal ontstaan door uitstroom. Hierdoor krijgen we beter inzicht in welke medewerkers nu aanwezig zijn, welke nu nodig zijn en welke in de toekomst.

- Door verloop en ziekte wijzigt het kennisniveau en door organisatieontwikkelingen veranderen de gevraagde competenties en vaardigheden. Door opleiden en het vastleggen van werkprocessen, behouden en verbeteren wij het kennisniveau. Door het invoeren van mentorschap koppelen we deskundige en ervaren medewerkers aan nieuwe, minder ervaren medewerkers. We leiden meer medewerkers op, stellen opleidingsplekken beschikbaar en vervullen tijdig vacatures bij (pre)pensioen.

- We investeren ook in de introductie van nieuwe medewerkers. Een goede introductie draagt bij hogere betrokkenheid en versnelde inzetbaarheid. Het huidige inwerktraject gaan we verder uitbreiden door introductietrainingen die gericht zijn op de context van De Dienst en haar ketenpartners. Hoe werkt onze organisatie, hoe werkt een gemeente en hoe werk je samen met een gemeente? Ook investeren we meer in uitgebreidere uitleg van applicaties en werkomgevingen.

Welke belangrijke afhankelijkheden kennen we?
De personele formatie moet op orde zijn en in balans zijn met de taken die aan De Dienst zijn opgedragen. Er moet in de personele begroting ruimte zijn om ‘gaten’ door verloop of verzuim op te vangen, zodat de werkdruk evenredig is verdeeld en er ruimte blijft voor ontwikkeling.

Hoe gaan we dit meten?
Door periodiek een medewerkersonderzoek te houden monitoren we de tevredenheid van medewerkers op diverse aspecten, zoals inhoud van het werk, samenwerking, ontwikkelmogelijkheden, werkgeverschap et cetera. De uitkomsten bespreken we binnen De Dienst en werken we in concrete doelen en resultaten uit. We monitoren de formatie en bezetting en houden daarbij rekening met de werkvoorraad, projecten, ziekteverzuim en interne en externe ontwikkelingen.

Thema	Acties
Ontwikkeling van medewerkers	• De kenmerkende waarden van De Dienst gaan we omzetten naar een werkgeversmerk om zo talent aan te trekken en te behouden. • Met behulp van strategische personeelsplanning brengen we in beeld hoe het personeelsbestand zich ontwikkelt en waar op termijn verloop zal ontstaan door uitstroom. • Het huidige onboaringsproces gaan we verder uitbreiden door introductietrainingen die gericht zijn op de context van de Dienst en haar ketenpartners. Ook zal er meer geïnvesteerd worden in uitgebreidere uitleg van applicaties en werkomgevingen.

Ambitie 5: Verstevigen van de samenwerking met gemeenten en partners

Kijken naar de mens als geheel vraagt altijd om een integrale aanpak. Om inwoners zo goed mogelijk te helpen in de vraagstukken waar zij voor komen te staan, is een goede samenwerking in het sociaal domein noodzakelijk.

Wat willen we bereiken?
Gemeenten zijn heel tevreden over de samenwerking met De Dienst. Dat bleek uit de evaluatie van het intergemeentelijk beleidsteam van oktober 2022. Tegelijkertijd is er ruimte voor verdere versteviging en verdieping van deze samenwerking en het duidelijker profileren van De Dienst. Dit hangt samen met de gevolgen van de wijziging in de beleidssamenwerking met de gemeente Harlingen en de gemeenten Waadhoeke, Vlieland en Terschelling en de aangepaste samenwerking met Pastiel op het gebied van Participatie. De afstemming met beleid is na de herpositionering van het beleidswerk lastiger geworden en de afstemming verloopt niet altijd gestructureerd.

Op het gebied van samenwerking is het doel voor 2024 om de verbinding tussen beleidsteams en Dienst concreet uit te werken wat betreft de beleidsvoorbereiding. Dit zodat de onderlinge afstemming verbetert en de uitvoeringsgevolgen van beleidsvoornemens duidelijker in beeld worden gebracht.

Wat gaan we daarvoor doen?

- In 2024 worden de samenwerkingsafspraken met de gemeente Harlingen, Vlieland, Terschelling en Waadhoeke en met Pastiel vernieuwd. Dit zodat de onderlinge afstemming verbetert en de uitvoeringsgevolgen van beleidsvoornemens duidelijker in beeld worden gebracht.
- Wat betreft de samenwerking met Pastiel is de businesscase Empatec leidend bij het verder uitwerken van de samenwerkingsafspraken. Tegelijkertijd beoordeelt de interne projectgroep Aangepaste Uitvoering Participatie (AUP) de impact hiervan op de eigen organisatie en heeft zij de regie bij het doorvoeren van wijzigingen. De gewenste aanpassingen pakken we op praktische en constructieve wijze op waarbij we wat betreft de samenwerking met beleid streven naar uniformiteit in ons aanbod voor de vier gemeenten en daar waar nodig leveren we maatwerk.
- Voor de groep inwoners die wij zelf blijven begeleiden, kunnen we andere gespecialiseerde aanbieders inschakelen om een bijdrage te leveren aan de begeleiding naar bijvoorbeeld maatschappelijke activering.
- Voor de contracten binnen Participatie werken we voor 2024 aan een nieuw contractmanagementsysteem.

- We maken afspraken met bestuurders en raden over de wijze waarop zij geïnformeerd willen worden over onze processen en resultaten. We ontwikkelen daarvoor gestandaardiseerde formats die we volgens een vaste frequentie opleveren.

Welke belangrijke afhankelijkheden onderkennen we?
Betrokkenheid vanuit het bestuur, de gemeenten en Pastiel is een belangrijke randvoorwaarde.

Ook de impact van de samenwerkingsafspraken met Pastiel op de organisatie van De Dienst is een belangrijke afhankelijkheid omdat de functie-inhoud van de casemanager Participatie hierdoor wordt geraakt. Als gevolg van de implementatie moeten we extra investeren in opleiding, begeleiding en mogelijk omscholing.

Hoe gaan we dit meten?
De voortgang op de samenwerking monitoren we via de reguliere producten van planning & control. Met het bestuur van De Dienst en de gemeentesecretarissen of directeuren stemmen we ook periodiek af over voortgang.

Thema	Acties 2024
Samenwerking gemeenten	• Herzien van de samenwerkingsafspraken met de beleidsteams van Harlingen en Vlieland, Terschelling en Waadhoeke. • Aan de hand van de businesscase Empatec werken we de samenwerkingsafspraken met Pastiel verder uit. • Naar aanleiding van de nieuwe samenwerkingsafspraken met Pastiel voeren we de Aangepaste Uitvoering Participatie (AUP) in. • Wat betreft de positionering maken we afspraken met bestuurders en raden over de wijze waarop zij geïnformeerd willen worden over processen en resultaten geleverd door de Dienst.

3 Paragraaf Risico's 2024

3.1 Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) schrijft voor dat in de begroting (de paragraaf weerstandsvermogen) aandacht wordt besteed aan de relatie tussen de (financiële) risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen bepaalt in hoeverre er ruimte is om de financiële gevolgen van opgetreden risico's op te vangen.

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen:

A. de middelen en mogelijkheden waarover de Dienst beschikt om niet begrote kosten op te vangen (de weerstandscapaciteit).
B. alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die mogelijk tot extra kosten kunnen leiden.

3.2 Omvang weerstandscapaciteit

De financiële resultaten van de sociaal domein programma's worden jaarlijks direct verrekend met de deelnemende gemeenten. Daarom is op de balans van De Dienst alleen een reserve uitvoeringslasten opgenomen. Het saldo van de reserve, ca. 6% van de totale bedrijfsvoeringslasten, wordt zo nodig gebruikt voor het opvangen van lasten voor bijvoorbeeld het kunnen uitvoeren van tijdelijke extra regelingen en het opvangen van onverwacht ziekteverzuim.

Weerstandscapaciteit in euro's per:	01-01-2025 (prognose)	01-01-2024 (prognose)	01-01-2023 (prognose)	01-01-2022 (realisatie)
Exploitatie				
Structurele weerstandscapaciteit	-	-	100.000	100.000
Vermogen (balans)				
Reserve uitvoeringslasten	692.850	692.850	654.806	654.806
Incidentele weerstandscapaciteit	692.850	692.850	654.806	654.806
Totale weerstandcapaciteit	**692.850**	**692.850**	**754.806**	**754.806**

Het weerstandsvermogen bedraagt op 1 januari 2024 volgens prognose € 692.850.

3.3 Risico's begroting 2024

Het realiseren van vooruitgang, innovatie en ambitie gaat niet zonder het nemen van risico's. We denken bij risico's vaak in termen van voorkomen of elimineren. Maar tot elke prijs ieder risico uitsluiten is niet het doel van risicomanagement. Evenmin kunnen risico's onvoorwaardelijk worden aanvaard.

Bepalen omvang weerstandsvermogen
Voor de sociaal domein programma's in deze begroting gelden zogenaamde openeinderegelingen. Meer aanvragen dan begroot leidt dan tot overschrijding van de kosten. Zoals in paragraaf 3.2 toegelicht, is bij het bepalen van de omvang van het weerstandsvermogen geen rekening gehouden met dergelijke risico's, omdat jaarlijkse verrekening met de gemeenten plaatsvindt. Deze risico's liggen dus bij de gemeenten. Het weerstandsvermogen is daarmee uitsluitend gebasseerd op de risico's binnen het programma Bedrijfsvoering. De omvang van de weerstandscapaciteit is gebaseerd op een risicoanalyse. Omdat de organisatie continue in beweging is, is sprake van een dynamisch risicoprofiel. Daarom actualiseren we het risicoprofiel jaarlijks en dit vormt de basis voor het bepalen van de toereikendheid van het weerstandsvermogen van De Dienst.

Risicoprofiel
Het risicoprofiel van De Dienst geeft inzicht in de kans dat risico's zich voordoen en de financiele gevolgen die hiermee samenhangen. De financiele risico's zijn voor 2024 geraamd op € 692.850,-. Dit bedrag is gebaseerd op de uitkomsten van een risicoanalyse en ook de minimaal gewenste omvang van het weerstandsvermogen.
Als belangrijkste risico's in de bedrijfsvoering zijn benoemd: een hoger ziekteverzuim dan verwacht waardoor extra medewerkers moeten worden ingehuurd, hogere uitvoeringskosten door de uitvoer van tijdelijke extra regelingen (bijvoorbeeld energietoeslag), het uitbetalen van transitievergoedingen bij ontslag en het krijgen van een boete in verband met een datalek.
De totale meerjarige weerstandscapaciteit, zoals weergegeven in paragraaf 3.2, is hierop afgestemd en daarmee is een buffer aanwezig om de risico's binnen de Bedrijfsvoering te kunnen opvangen.

Financiële begroting 2024

In de Financiële begroting 2024 geven we inzicht in de begrote lasten van de programma's in het Sociaal Domein. Ook nemen we hierin de begrote uitvoeringskosten van onze bedrijfsvoeringsorganisatie op.

4 Financiële Begroting 2024

De financiële begroting van de Dienst vormt het grootste onderdeel van de totale financiële begroting Sociaal Domein voor de gemeenten Harlingen, Terschelling, Vlieland en Waadhoeke. De Dienst voert gemeentelijke taken uit binnen het kader van de Participatiewet, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015 (Wmo) en de Jeugdwet.

In dit hoofdstuk gaan we in op de begroting van de programma's Sociaal Domein en de Bedrijfsvoeringsorganisatie, de begroting EMU-saldo en het vermogen en financieel resultaat. We sluiten af met een meerjarenraming.

4.1 Programmabegroting 2024

Programmabegroting

	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2024	Prognose 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2022
Lasten in euro's					
Programma's Sociaal Domein	69.761.077	70.309.384	72.313.614	73.077.164	68.910.784
Bedrijfsvoering BVO	11.990.538	12.052.492	11.170.500	11.228.336	10.389.771
Totaal lasten	**81.751.615**	**82.361.876**	**83.484.114**	**84.305.500**	**79.300.555**
Baten in euro's					
Programma's Sociaal Domein	1.572.409	1.405.384	1.489.263	1.296.250	1.769.296
Bedrijfsvoering BVO	1.201.079	953.699	1.327.999	889.476	993.196
Totaal baten	**2.773.487**	**2.359.083**	**2.817.263**	**2.185.726**	**2.762.492**
Resultaat	**-78.978.127**	**-80.002.793**	**-80.666.851**	**-82.119.774**	**-76.538.063**
Dekking in euro's					
Gemeentelijke bijdragen					
Programma's Sociaal Domein	68.188.668	68.904.000	70.824.351	71.780.915	67.141.488
Bedrijfsvoering BVO	10.789.459	11.098.793	9.842.500	10.338.860	9.396.575
Totaal gemeentelijke bijdragen	**78.978.127**	**80.002.793**	**80.666.851**	**82.119.774**	**76.538.063**
Netto resultaat	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2024	Prognose 2023	Begroting na wijziging 2023	Realisatie 2022
Baten en lasten in euro's (per saldo lasten)					
Programma's Sociaal Domein	475.064	223.453	6.651.142	5.859.622	6.533.052
Bedrijfsvoering BVO	-	100.000	-	100.000	-
Resultaat	**475.064**	**323.453**	**6.651.142**	**5.959.622**	**6.533.052**
Dekking in euro's					
Gemeentelijke bijdragen incidenteel					
Programma's Sociaal Domein	475.064	223.453	6.651.142	5.859.622	6.533.052
Bedrijfsvoering BVO	-	100.000	-	100.000	-
Totaal gemeentelijke bijdragen incidenteel	**475.064**	**323.453**	**6.651.142**	**5.959.622**	**6.533.052**
Netto resultaat	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

De incidentele baten en lasten in de begroting na wijziging 2024 bestaan uit:

- uitgaven in verband met het debiteurenbeheer van de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers (TOZO)
- uitgaven in verband met de uitvoering van de regeling opvang ontheemden Oekraïne

Overzicht gemeentelijke bijdragen

Gemeentelijke bijdragen Harlingen	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2024	Afwijking (a-b)	Afwijking (c/b) in %	Prognose 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaar 2022
	a.	b.	c.				
Inkomen	7.828.278	8.568.514	-740.237	-9%	7.647.709	7.734.950	7.388.201
Werk en Participatie	1.039.447	1.165.865	-126.418	-11%	908.598	1.251.294	827.919
Armoedebestrijding	805.182	809.387	-4.205	-1%	2.620.433	2.523.088	2.641.358
Wmo	4.432.151	4.301.757	130.394	3%	4.078.972	4.446.098	3.832.137
Jeugdwet	5.300.000	5.200.000	100.000	2%	5.130.000	5.200.000	4.548.487
Bedrijfsvoering	2.950.269	3.010.496	-60.227	-2%	2.718.001	2.845.672	2.644.756
Totaal gemeentelijke bijdragen	**22.355.327**	**23.056.019**	**-700.692**	**-3%**	**23.103.713**	**24.001.101**	**21.882.858**

Gemeentelijke bijdragen Terschelling	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2024	Afwijking (a-b)	Afwijking (c/b) in %	Prognose 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaar 2022
	a.	b.	c.				
Inkomen	277.141	401.664	-124.523	-31%	274.135	419.955	277.627
Werk en Participatie	24.447	23.678	769	3%	14.494	19.168	21.490
Armoedebestrijding	49.454	52.672	-3.217	-6%	385.214	220.949	397.850
Wmo	876.410	851.846	24.564	3%	798.656	826.035	666.411
Jeugdwet	1.315.000	1.123.000	192.000	17%	1.191.000	1.309.307	1.059.751
Bedrijfsvoering	451.261	499.403	-48.142	-10%	450.139	480.298	422.940
Totaal gemeentelijke bijdragen	**2.993.713**	**2.952.262**	**41.451**	**1%**	**3.113.638**	**3.275.711**	**2.846.069**

Gemeentelijke bijdragen Vlieland	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2024	Afwijking (a-b)	Afwijking (c/b) in %	Prognose 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaar 2022
	a.	b.	c.				
Inkomen	68.053	93.168	-25.115	-27%	67.858	81.717	81.828
Werk en Participatie	3.391	4.072	-681	-17%	2.358	4.329	2.692
Armoedebestrijding	18.025	20.773	-2.748	-13%	71.277	64.614	76.312
Wmo	174.239	172.567	1.672	1%	219.198	174.653	128.503
Jeugdwet	125.000	103.000	21.999	21%	125.000	125.216	66.347
Bedrijfsvoering	119.415	127.314	-7.899	-6%	100.425	106.326	111.794
Totaal gemeentelijke bijdragen	**508.122**	**520.895**	**-12.772**	**-2%**	**586.115**	**556.855**	**467.476**

Gemeentelijke bijdragen Waadhoeke	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2024	Afwijking (a-b)	Afwijking (c/b) in %	Prognose 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaar 2022
	a.	b.	c.				
Inkomen	15.825.748	18.029.868	-2.204.121	-12%	15.273.356	15.834.428	14.473.839
Werk en Participatie	2.087.628	2.499.040	-411.412	-16%	1.822.485	2.791.264	1.509.148
Armoedebestrijding	1.636.155	1.614.808	21.346	1%	5.458.313	5.044.073	5.465.959
Wmo	11.052.920	10.313.320	739.600	7%	10.253.297	10.789.963	9.522.566
Jeugdwet	15.250.000	13.555.000	1.695.000	13%	14.482.000	12.919.813	14.153.063
Bedrijfsvoering	7.268.513	7.461.580	-193.067	-3%	6.573.935	6.906.564	6.217.085
Totaal gemeentelijke bijdragen	**53.120.964**	**53.473.618**	**-352.653**	**-1%**	**53.863.386**	**54.286.105**	**51.341.660**

Wie doet wat in de uitvoering?

PARTICIPATIEWET

Hoe moet ik nu rond-komen nu ik even geen werk meer heb?

EEN VRAAG OVER WERK,INKOMEN OF PARTICIPATIE? DE DIENST HELPT U VERDER.

1

De Dienst Noordwest Fryslân

We bieden een financiële basis aan inwoners die het zelf (even) niet lukt door:
Uitkeringen te verstrekken (bijstand en IOAW) en voorlichting te geven over verdere mogelijkheden voor financiële ondersteuning.

We versterken de zelfredzaamheid van inwoners door:
Ondersteuning naar werk of participatie te organiseren, zodat iedereen volop mee kan doen in de maatschappij.

We faciliteren goede dienstverlening door:
- inkoop- en contractmanagement monitoring, toezicht, verantwoording.
- handhaving en invordering.
- intensieve samenwerking met beleidsmedewerkers van Harlingen, Terschelling, Vlieland en Waadhoeke.

We verantwoorden uitgaven door:
Financiële monitoring en rapportage voor colleges, raden en gebiedsteams.

We betalen leefgeld aan vluchtelingen uit Oekraïne

We voeren de Wet Inburgering uit
Dat doen we samen met gespecialiseerde partners Connexa, Duo, COA, Stavoor en Pastiel.

richting A
HET GEBIEDSTEAM
Onze partner als de inwoner zorgvragen heeft die werken in de weg staan.

richting B
PASTIEL
- helpen mee inwoners naar werk of opleiding te begeleiden
- Pastiel is onderdeel van werkleerbedrijf Empatec.

richting C
BUREAU ZELFSTANDIGEN FRYSLÂN (BZF)
- Is de uitvoerings-organisatie voor de Bbz en IOAZ voor bijna alle Friese gemeenten.
- helpt uitkerings-gerechtigden te starten als ZZP-er.
- Helpt ZZP-ers aan een financieel vangnet.

Samen zorgen we ervoor dat inwoners zelfstandig(er) kunnen wonen, leven en werken

4.2 Programmabegroting Werk, Participatie en Inkomen

Spotlights begroting na wijziging 2024

De inburgeringstaakstelling die gemeenten van het Rijk hebben opgekregen, blijkt lastig te behalen. Dit komt omdat er niet voldoende woningen beschikbaar zijn om inburgeraars te huisvesten. Hierdoor zijn ook de lasten voor bijvoorbeeld scholingstrajecten (verantwoord onder taakveld 6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie) veel lager dan waar we eerst rekening mee hielden. Daarom is in de begroting na wijziging 2024 een lager bedrag begroot dan in de primitieve begroting 2024.

De lasten voor Inkomensregelingen (taakveld 6.3) zijn in de Begroting na wijziging 2024 11% lager geraamd ten opzichte van de primitieve begroting 2024. Dit komt omdat het aantal inwoners met een bijstandsuitkering in 2023 7% lager ligt dan verwacht en de verwachting voor 2024 gunstiger is dan waar we eerst rekening mee hielden.

Financiële begroting na wijziging 2024

Noordwest Fryslân - Programma Werk, Participatie en Inkomen Taakveld		Begroting na wijziging 2024	Begroting 2024	Prognose 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaar 2022
Lasten in euro's						
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	317.262	845.526	326.503	1.120.989	154.464
6.3	Inkomensregelingen	24.755.514	27.750.325	24.006.972	24.656.129	23.154.656
6.4	WSW en beschut werken (Begeleide participatie)	942.615	989.977	711.916	980.363	589.085
6.5	Arbeidsparticipatie	1.895.035	1.857.151	1.710.016	1.964.704	1.618.912
	Totale lasten Werk, Participatie en Inkomen	**27.910.427**	**31.442.979**	**26.755.408**	**28.722.185**	**25.517.116**
Baten in euro's						
6.3	Inkomensregelingen	756.295	657.111	743.915	585.078	933.161
6.5	Arbeidsparticipatie	-	-	500	-	1.211
	Totale baten Werk, Participatie en Inkomen	**756.295**	**657.111**	**744.415**	**585.078**	**934.372**
Dekking in euro's						
	Gemeentelijke bijdragen structureel	26.679.068	30.562.415	25.551.550	27.483.985	24.409.275
	Gemeentelijke bijdragen incidenteel	475.064	223.453	459.443	653.122	173.469
	Gemeentelijke bijdragen	**27.154.132**	**30.785.868**	**26.010.993**	**28.137.107**	**24.582.744**

Financiële uitgangspunten

- In de primitieve begroting 2024 is bij het berekenen van de lasten inburgering (taakveld 6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie) uitgegaan van de inburgeringstaakstelling die door het Rijk aan gemeenten is opgelegd. In de praktijk blijkt dat die taakstelling lastig is te behalen door een gebrek aan woningen. En als inburgeraars niet gehuisvest zijn, kunnen we ook geen inburgeringstrajecten inzetten. Voor de begroting na wijziging zijn we daarom niet uitgegaan van de taakstelling, maar hebben we de prognose voor 2023 als basis gebruikt. Hierdoor is in deze begroting een veel lager bedrag aan lasten geraamd dan in de primitieve begroting 2024.
  De lasten voor inburgering worden door een specifieke uitkering door het Rijk vergoed.
- De Richtlijn Tijdelijke Bescherming voor ontheemden uit Oekraïne is verlengd tot 4 maart 2025. In de meerjarenraming 2025-2027 zijn de uitgaven in het kader van deze regeling daarom niet meegenomen.
- De lasten voor Inkomensregelingen (taakveld 6.3) dalen ten opzichte van de primitieve begroting met 11%. Dit komt ten eerste omdat het aantal bijstandscliënten in 2023 verder is gedaald, terwijl we rekening hielden met een lichte stijging op basis van de raming van het Rijk zoals gepubliceerd in de septembercirculaire 2022. Daarnaast zijn de verwachtingen voor 2024 gunstiger dan waar we eerst rekening mee hielden. Het Rijk gaat er in haar ramingen (gepubliceerd in de septembercirculaire van 2023) nu namelijk vanuit dat het aantal inwoners met een bijstandsuitkering in 2024 verder afneemt en pas in 2025 weer gaat oplopen, terwijl men eerst ook in 2024 een stijging verwachtte.
- De budgetten voor de inkoop van re-integratietrajecten voor Begeleide Participatie en Arbeidsparticipatie (taakveld 6.4 en 6.5) zijn gelijk gehouden aan de begroting 2024. Vanaf 1 januari 2024 gaan De Dienst en Pastiel op andere wijze samenwerken ten aanzien van de re-integratie van inwoners met een bijstandsuitkering naar werk of participatie. Dit kan gevolgen hebben voor de budgetten voor de inkoop van re-integratietrajecten. De Dienst werkt deze plannen in overleg met de gemeenten verder uit. Wat de gevolgen precies zijn, is op dit moment dan ook nog niet duidelijk. In de eerste bestuursrapportage van 2024 zullen de eventuele gevolgen hiervan worden toegelicht en financieel verwerkt.

Voor het overzicht alle financiële uitgangspunten verwijzen wij naar bijlage C.

Wie doet wat in de uitvoering?

ARMOEDE-BESTRIJDING

EEN VRAAG OVER INKOMENS-ONDERSTEUNING? DE DIENST HELPT U VERDER.

De Dienst Noardwest Fryslân

We bieden waar nodig financiële ondersteuning

Energietoeslag, Bijzondere Bijstand, Individuele inkomenstoeslag, Compensatieregeling Eigen Risico, Studietoeslag, AV Frieso.

We beschikken, betalen en controleren voorzieningen op grond van de WGS

(Wet gemeentelijke schuldhulp-verlening).

We geven advies en voorlichting

Over allerlei mogelijkheden van inko-mensondersteuning, via de Dienst of andere aanbieders.

We faciliteren goede dienstverlening

- Zorgvuldig monitoring, toezicht, verantwoording.
- Intensieve samenwerking met beleidsmedewerkers van Harlingen, Terschelling, Vlieland en Waadhoeke.

BEWIND-VOERDERS

Een rechter bepaalt wie bewindvoering krijgt

Minima krijgen kosten bewindvoering vergoed vanuit bijzondere bijstand.

KREDIETBANK NEDERLAND

Is de toegang tot schuldhulp. De Dienst beschikt en betaalt de schuldhulp, de Kredietbank voert uit.

HET GEBIEDSTEAM

Een belangrijke partner: voert vroegsignalering en het Participatiefonds uit, is de toegang tot onder andere de jeugdfondsen.

Samen zorgen we ervoor dat inwoners zelfstandig(er) kunnen wonen, leven en werken

Andere aanbieders van minima-regelingen

- Sam& voor alle kinderen
- Gemeenten
- Jeugdfonds Sport en Cultuur
- Stichting Leergeld

4.3 Programmabegroting Armoedebestrijding

Spotlights begroting na wijziging 2024

In 2023 is de Energietoeslag uitgekeerd. Het is nog niet bekend of de Energietoeslag in 2024 opnieuw wordt uitgekeerd en welke impact dit zal hebben op deze begroting. In deze begroting na wijziging zijn daarom geen lasten Energietoeslag (onder taakveld 6.3 Inkomensregelingen) geraamd.

Voor de begroting van de overige armoederegelingen zijn we uitgegaan van de prognose 2023. De verwachte lasten zijn ca. 3% lager dan waar we in de primitieve begroting mee rekening hielden. Het aantal mensen dat een beroep doet op de schuldhulpverlenings- en armoederegelingen is in 2023, tegen de verwachting in, gedaald. Dit terwijl vanuit de vroegsignalering en gesprekken met inwoners blijkt dat een relatief groot aandeel aangeeft moeite te hebben om dagelijks rond te komen. Voor 2024 gaan we het gebruik van armoederegelingen nog nauwlettender monitoren, zijn we scherp op signalen en houden we zo met de gemeenten continue de vinger aan de pols.

Financiële begroting na wijziging 2024

Noordwest Fryslân - Programma Armoedebestrijding Taakveld		Begroting na wijziging 2024	Begroting 2024	Prognose 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaar 2022
Lasten in euro's						
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	76.341	71.124	73.831	49.277	64.758
6.3	Inkomensregelingen	2.567.774	2.561.916	8.601.825	7.906.763	8.682.728
	Totale lasten Armoedebestrijding	**2.644.116**	**2.633.040**	**8.675.656**	**7.956.040**	**8.747.486**
Baten in euro's						
6.3	Inkomensregelingen	135.300	135.400	140.420	103.316	166.007
	Totale baten Armoedebestrijding	**135.300**	**135.400**	**140.420**	**103.316**	**166.007**
Dekking in euro's						
	Gemeentelijke bijdragen structureel	2.508.816	2.497.640	2.343.536	2.646.224	2.298.279
	Gemeentelijke bijdragen incidenteel	-	-	6.191.700	5.206.500	6.283.200
	Gemeentelijke bijdragen	**2.508.816**	**2.497.640**	**8.535.236**	**7.852.724**	**8.581.479**

Voor een overzicht van de financiële uitgangspunten verwijzen wij naar bijlage C.

Wie doet wat in de uitvoering?

JEUGDWET

Samen zorgen we ervoor dat inwoners zelfstandig(er) kunnen wonen, leven en werken

EEN VRAAG OF PROBLEEM ROND OPVOEDEN OF OPGROEIEN?

Het gebiedsteam of een directe verwijzer (Bijvoorbeeld huisarts of gecertificeerde instelling) helpt u verder.

1

HET GEBIEDSTEAM OF DE VERWIJZER:

- Bepaalt of er jeugdhulp nodig is en stelt de doelen vast.
- Bepaalt (in overleg met de inwoner) **welke zorgaanbieder** passende ondersteuning kan bieden.

2

ZORGAANBIEDER

- Bepaalt welke Jeugdwet-ondersteuning **precies** nodig is om de doelen te bereiken.
- Levert vooral: begeleiding, behandeling en opvang.
- Communiceert met De Dienst over de indicatie en facturatie.

Op de achtergrond: Ondersteunt De Dienst

We ondersteunen de gebiedsteams

Met onder andere inhoudelijke expertise, juridisch en financieel advies, contractmanagement.

We verzorgen de administratie: beschikken, bestellen, betalen

- Controleren of de zorgaanbieders zich aan de spelregels houden.
- Opdracht verstrekken aan zorgaanbieders.
- Facturen verwerken en betalen.

We faciliteren goede dienstverlening

- Inkoop en contractmanagement van zorgaanbieders die niet door SDF gecontracteerd zijn.
- Rechtmatigheidstoezicht op de zorgaanbieders.
- Begeleiding bij de nieuwe inkoop van jeugdhulp door SDF.
- Intensieve samenwerking met beleidsmedewerkers van Harlingen, Terschelling, Vlieland en Waadhoeke.

We rapporteren uitgaven

Met rapportages geven we inzicht in hoeveel inwoners we hebben geholpen en hoeveel dit kost.

Sociaal Domein Fryslân
Verzorgt provinciale inkoop en strategisch contractmanagement van zorgaanbieders.

4.4 Programmabegroting Jeugdwet

Spotlights begroting na wijziging 2024

Op 1 januari 2024 gaan de Friese gemeenten een nieuwe overeenkomst met zorgaanbieders aan voor verschillende vormen van specialistische jeugdhulp. De invoering van de hiermee samenhangende wijzigingen vindt plaats voor 1 januari 2024. Eén van de doelen van het nieuwe inkoopkader is dat de kosten afnemen. In de begroting na wijziging houden we hier geen rekening mee.

In 2023 zet de stijging van het aantal jeugdigen met jeugdhulp zonder verblijf door. Ook stijgen de gemiddelde kosten per traject en is de tariefindexatie voor 2024 gesteld op 5,7%. De verwachten lasten voor 2024 nemen hierdoor met € 1,5 miljoen toe ten opzichte van de primitieve begroting 2024.

De zorgzwaarte voor jeugdhulp met verblijf neemt toe, waardoor ook hier de gemiddelde kosten per traject stijgen. Daarbovenop houden we voor 2024 rekening met een tariefindexatie van 5,7%. Dit betekent dat de begrote lasten met € 0.5 milioen toenemen.

Financiële begroting na wijziging 2024

Noordwest Fryslân - Programma Jeugdwet

Taakveld		Begroting na wijziging 2024	Begroting 2024	Prognose 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaar 2022
Lasten in euro's						
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	13.393.220	11.876.701	12.964.200	11.421.519	11.306.090
6.73a	Pleegzorg	1.580.849	1.501.046	1.560.000	1.562.085	1.435.467
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	4.259.507	3.694.100	3.770.600	3.768.024	4.207.436
6.74a	Jeugd behandeling GGZ zonder verbl	323.653	287.306	343.000	292.102	272.039
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	538.098	561.478	497.700	544.606	477.161
6.74c	Gesloten plaatsing	2.643	2.060	2.500	1.966	1.648
6.82a	Jeugdbescherming	1.685.915	1.854.331	1.595.000	1.769.400	1.914.957
6.82b	Jeugdreclassering	206.115	203.976	195.000	194.634	212.850
	Totale lasten Jeugdwet	**21.990.000**	**19.981.000**	**20.928.000**	**19.554.336**	**19.827.648**
Baten in euro's						
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	-	-	-	-	-
	Totale baten Jeugdwet	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Dekking in euro's						
	Gemeentelijke bijdragen structureel	21.990.000	19.981.000	20.928.000	19.554.336	19.783.518
	Gemeentelijke bijdragen incidenteel	-	-	-	-	44.130
	Gemeentelijke bijdragen	**21.990.000**	**19.981.000**	**20.928.000**	**19.554.336**	**19.827.648**

Financiële uitgangspunten

- Op 1 januari 2024 is de nieuwe overeenkomst voor Specialistische Jeugdhulp en Wonen van kracht. Een van de grote wijzigingen ten opzichte van de oude overeenkomst is dat de lichte, kortdurende vormen van jeugdhulp buiten de nieuwe overeenkomst vallen omdat deze niet als specialistische jeugdhulp worden gezien.
- Met zorgaanbieders is afgesproken dat de wijzigingen als gevolg van de nieuwe overeenkomst binnen 1 jaar worden doorgevoerd. Binnen deze termijn zullen alle jeugdigen met een bestaand jeugdhulptraject administratief moeten zijn omgezet en gelden vanaf dan de nieuwe contractuele afspraken.
- We kunnen geen goede inschatting maken of de nieuwe overeenkomst inderdaad tot gevolg heeft dat minder jeugdigen specialistische jeugdhulp ontvangen. Hiervan is geen goede berekening te maken. Ook valt niet goed door te rekenen wat de financiële gevolgen van de nieuwe afspraken zijn. Verder is de inhoudelijke uitwerking van Wonen nog niet helemaal afgerond.
- Daarom zijn we voor de begroting na wijziging uitgegaan van de prognose 2023, waarbij we rekening hebben gehouden met een stijging van de gemiddelde kosten per jeugdige van 5,7%.

Voor het overzicht van alle financiële uitgangspunten verwijzen wij naar bijlage C.

Wie doet wat in de uitvoering?

WET MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING 2015 (WMO)

EEN VRAAG OVER ZELFSTANDIG WONEN OF MEEDOEN IN DE MAATSCHAPPIJ? HET GEBIEDSTEAM HELPT U VERDER.

HET GEBIEDSTEAM :
- bepaalt welke ondersteuning ingezet wordt.
- Informeert De Dienst over de in te zetten Wmo-ondersteuning.

ZORGAANBIEDERS EN LEVERANCIERS
- Leveren o.a. huishoudelijke hulp, collectief vervoer, begeleiding, dagbesteding en scootmobielen.

1

2

De Dienst Noordwest Fryslân

HET CAK
Verzorgt de inning van de eigen bijdragen voor de Wmo-voorzieningen.

We ondersteunen de gebiedsteams
Met onder andere inhoudelijke expertise, juridisch advies, contractmanagement.

We verzorgen de administratie: beschikken, bestellen, betalen
- Administratie en cliënt-communicatie.
- Opdracht verstrekken aan zorgaanbieders.
- Verwerken facturen en informeren CAK en SVB.

We faciliteren goede dienst-verlening
- Inkoop en contractbeheer van ca 100 gecontracteerde zorg-aanbieders in de regio.
- Rechtmatigheids- en kwaliteits-toezicht op zorgaanbieders en leveranciers.
- Intensieve samenwerking met beleidsmedewerkers van Harlingen, Terschelling, Vlieland en Waadhoeke.

We verantwoorden uitgaven
Financiële monitoring en rapportage voor gebiedsteams, colleges en raden.

Samen zorgen we ervoor dat inwoners zelfstandig(er) kunnen wonen, leven en werken

4.5 Programmabegroting Wet maatschappelijke ondersteuning

Spotlights begroting na wijziging 2024

We verwachten dat het aantal voorzieningen huishoudelijke hulp in 2024 met 2,8% stijgt. Ook stijgen de zorgconsumptie en de tarieven. Met elkaar zorgt dit voor een begroting na wijziging 2024 die bijna € 700.000 euro hoger uitvalt ten opzichte van de primitieve begroting 2024.

Het aantal voorzieningen begeleiding is in 2023 minder sterk gedaald dan waar we op basis van de jaarcijfers van 2022 in de primitieve begroting 2024 rekening mee hielden. Verder nemen de kosten als gevolg van de hoge inflatie toe en rekenen we voor 2024 met een hogere indexatie. Daarom hebben we in de begroting na wijziging 2024 de begeleidingslasten met ca. € 300.000 euro verhoogd ten opzichte van de primitieve begroting 2024.

Financiële begroting na wijziging 2024

Noordwest Fryslân - Programma Wmo

Taakveld		Begroting na wijziging 2024	Begroting 2024	Prognose 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaar 2022
Lasten in euro's						
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-	-	-	-	-
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	84.500	84.500	76.132	93.000	66.025
6.6	Maatwerkvoorzieningen	3.160.843	3.196.484	2.961.499	3.363.968	2.464.836
6.71a	Huishoudelijke hulp	7.996.259	7.329.052	7.172.883	6.942.879	6.421.002
6.71b	Begeleiding	3.957.942	3.664.711	3.957.891	4.138.870	3.821.200
6.71c	Dagbesteding	2.016.990	1.977.616	1.786.145	2.305.886	2.013.217
6.71d	Overige maatwerkarrangementen	-	-	-	-	32.254
6.81a	Beschermd wonen	-	-	-	-	-
	Totale lasten Wmo	**17.216.534**	**16.252.363**	**15.954.550**	**16.844.604**	**14.818.533**
Baten in euro's						
6.6	Maatwerkvoorzieningen	96.927	74.337	98.615	74.564	72.905
6.71a	Huishoudelijke hulp	583.886	538.536	505.813	533.292	530.573
6.71d	Overige maatwerkarrangementen	-	-	-	-	65.438
	Totale baten Wmo	**680.814**	**612.873**	**604.428**	**607.856**	**668.916**
Dekking in euro's						
	Gemeentelijke bijdrage structureel	16.535.720	15.639.490	15.350.123	16.236.748	14.117.527
	Gemeentelijke bijdrage incidenteel	-	-	-	-	32.254
	Gemeentelijke bijdragen	**16.535.720**	**15.639.490**	**15.350.123**	**16.236.748**	**14.149.617**

Financiële uitgangspunten

- In de begroting na wijziging hebben we rekening gehouden met de gemaakte tariefafspraken voor 2024.
- De lasten voor huishoudelijke hulp hebben we berekend op basis van het gerealiseerde aantal voorzieningen van januari tot en met september 2023. Dit aantal hebben we geïndexeerd met de trend die we per gemeente (afzonderlijk) zien. Hierbij is ook het voorspelmodel van de VNG voor huishoudelijke hulp gebruikt.
- Voor dagactiviteiten en individuele begeleiding is het aantal gerealiseerde voorzieningen van januari tot en met september 2023 aangehouden. Op basis hiervan, gecombineerd met de trend, hebben we de berekening voor 2024 gemaakt.
- Voor collectief vervoer is het gemiddeld aantal voorzieningen van januari tot en met september 2023 als basis gebruikt. Deze aantallen hebben we geïndexeerd met de trend die we na corona per gemeente zien. Voor de gemeente Terschelling is rekening gehouden met de prognose voor een nieuwe aanbesteding collectief vervoer. Dit geldt ook voor de gemeente Vlieland.

Voor het overzicht van alle financiële uitgangspunten verwijzen wij naar bijlage C.

4.6 Begroting Bedrijfsvoeringsorganisatie

Financiële begroting na wijziging 2024

Bedrijfsvoering	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2024	Prognose 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaar 2022
Lasten in euro's					
Personeelskosten (salaris/inhuur)	9.305.538	9.367.492	8.670.000	8.541.266	8.179.704
Overige personeelskosten	450.000	380.000	340.000	340.000	268.110
Huisvestingskosten	420.000	405.000	405.000	405.000	329.341
Automatiseringskosten	885.000	885.000	885.000	885.000	822.407
Organisatiekosten	225.000	225.000	225.500	225.500	176.542
Afschrijvingen	200.000	200.000	180.000	200.000	179.218
Externe kosten (o.a. accountant/advies/BZF/adviesraad)	505.000	490.000	465.000	531.570	434.451
Structurele weerstandscapaciteit	-	100.000	-	100.000	-
Totale lasten Bedrijfsvoering	**11.990.538**	**12.052.492**	**11.170.500**	**11.228.336**	**10.389.771**
Baten in euro's					
Rente inkomsten	245.000	-	285.000	-	29.245
Dekking inzet eigen uren vanuit programma PIA	929.560	927.180	908.000	862.958	727.035
Dekking overig (o.a. ziektewet uitkeringen)	26.519	26.519	135.000	26.519	236.916
Totale baten Bedrijfsvoering	**1.201.079**	**953.699**	**1.327.999**	**889.476**	**993.196**
Dekking in euro's					
Gemeentelijke bijdragen structureel	10.789.459	10.998.793	9.842.500	10.238.860	9.396.575
Gemeentelijke bijdragen incidenteel	-	100.000	-	100.000	-
Gemeentelijke bijdragen	**10.789.459**	**11.098.793**	**9.842.500**	**10.338.860**	**9.396.575**

Financiële uitgangspunten

- Het personeelsbestand en de openstaande vacatures per 1 oktober 2023 vormen de basis voor de personeelsbegroting na wijziging 2024. Op bepaalde afdelingen is de werkdruk gedaald. Een efficiëntere administratie, minder veranderingen binnen het domein Wmo en Jeugd en een dalend aantal inwoners met een bijstandsuitkering zijn hier de oorzaak van. Hierdoor is de formatie iets verlaagd wat ook leidt tot lagere personeelskosten in vergelijking met de primitieve begroting 2024.
- Wat betreft de ontwikkeling van de lonen is gekeken naar de verwachtingen zoals die zijn opgenomen in de septembercirculaire gemeentefonds 2023. Voor 2024 is er een verwachte loonindexatie afgegeven van 6,3%.
- Het financieel effect van de looncompensatie en de veranderingen in de formatie ten opzichte van de primitieve begroting 2024 is als volgt:

Financiele effecten personeelsbegroting (salaris/inhuur)	Begroting na wijziging 2024
	€
Autonome ontwikkeling	
Looncompensatie	127.859
Financiële mutatie formatie	
Wijzigingen in de bedrijfsvoering	-192.193
Totaal ontwikkelingen personeelsbegroting	**-64.334**

Voor het overzicht van alle financiële uitgangspunten verwijzen wij naar bijlage C.

Verdeling bedrijfsvoeringslasten over gemeenten / programma's / taakvelden

Verdeling bedrijfsvoeringslasten over programma's	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2024	Prognose 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaar 2022
Programma Werk, Participatie en Inkom	5.727.908	5.625.326	5.248.999	5.308.579	5.037.221
Programma Armoedebestrijding	1.556.663	1.392.796	1.244.835	1.261.496	1.489.095
Programma Wmo en Jeugdwet	3.504.888	4.080.671	3.348.666	3.768.785	2.870.260
Totaal De Dienst NWF	**10.789.459**	**11.098.793**	**9.842.500**	**10.338.860**	**9.396.575**

Verdeling bedrijfsvoeringslasten over gemeenten	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2024	Prognose 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaar 2022
Gemeente Harlingen	2.950.269	3.010.496	2.718.001	2.845.672	2.644.756
Gemeente Terschelling	451.261	499.403	450.139	480.298	422.940
Gemeente Vlieland	119.415	127.314	100.425	106.326	111.794
Gemeente Waadhoeke	7.268.513	7.461.580	6.573.935	6.906.564	6.217.085
Totaal De Dienst NWF	**10.789.459**	**11.098.793**	**9.842.500**	**10.338.860**	**9.396.575**

Bedrijfsvoeringslasten totaal Verdeling over taakvelden	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2024	Prognose Jaar 2023	Begroting na wijziging 2023	Jaar 2022
0.4 Overhead	5.423.459	6.298.943	5.504.504	5.902.340	5.326.779
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	75.857	70.058	64.632	63.116	30.924
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	5.606	6.215	4.254	5.996	3.464
6.3 Inkomensregelingen	2.741.038	2.263.289	2.491.133	2.060.315	2.428.762
6.4 WSW en beschut werk	242.878	226.058	169.904	300.078	279.949
6.5 Arbeidsparticipatie	317.542	287.303	146.971	239.924	196.768
6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	203.252	229.622	159.954	212.070	75.549
6.71a Huishoudelijke hulp (Wmo)	491.717	499.418	372.499	413.230	
6.71b Begeleiding (Wmo)	262.560	269.526	221.133	266.836	
6.71c Dagbesteding (Wmo)	133.802	145.446	99.795	148.662	
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	594.336	532.123	411.729	471.640	
6.73a Pleegzorg	70.152	67.253	49.544	64.505	
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	189.020	165.510	119.750	155.597	
6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	14.362	12.872	10.893	12.062	
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	23.879	25.156	15.806	22.489	
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+					558.553
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-					495.827
Totaal De Dienst NWF	**10.789.459**	**11.098.793**	**9.842.500**	**10.338.860**	**9.396.575**

4.7 Begroting EMU-saldo

Het Economische en Monetaire Unie (EMU)-saldo is een belangrijke indicator voor de gezondheid van de overheidsfinanciën. Het EMU-saldo is het verschil van inkomsten en uitgaven van de overheid en wordt berekend op basis van voorschriften van de Europese Unie. Hierbij is bepaald dat een tekort voor de gehele overheid niet meer dan 3 procent van het bruto binnenlands product (bbp) mag bedragen.
Het overzicht van het EMU-saldo is een verplicht onderdeel in de begroting en geeft inzicht in toekomstige ontwikkelingen van de financieringsbehoefte. Het EMU-saldo van De Dienst laat geen tekort zien.

EMU-Saldo in euro's	2027	2026	2025	2024
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-	-	-	-
Afschrijvingen	214.748	209.920	205.000	200.000
Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	55.512	54.264	52.993	51.700
EMU-Saldo	**159.236**	**155.656**	**152.008**	**148.300**

4.8 Begroting vermogen en financieel resultaat

Volgens de voorschriften van het BBV bevat onze begroting na wijziging ook een meerjarenraming van de balansstanden en het te verwachten financieel resultaat.

Verwachte omvang in euro's	31 december 2027	31 december 2026	31 december 2025	31 december 2024
Activa				
Materiële vaste activa	500.000	500.000	500.000	500.000
Financiële vaste activa	1.100.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000
Vlottende activa < 1 jaar	6.750.000	6.750.000	6.750.000	6.750.000
Liquide middelen	150.000	150.000	150.000	150.000
Overlopende activa	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Totaal activa	**11.000.000**	**11.000.000**	**11.000.000**	**11.000.000**
Passiva				
Eigen vermogen	692.000	692.000	692.000	692.000
Voorzieningen	350.000	350.000	350.000	350.000
Vlottende passiva < 1 jaar	1.958.000	1.958.000	1.958.000	1.958.000
Overlopende passiva	8.000.000	8.000.000	8.000.000	8.000.000
Totaal passiva	**11.000.000**	**11.000.000**	**11.000.000**	**11.000.000**
Financieel resultaat	**-**	**-**	**-**	**-**

Het financieel resultaat is altijd € 0, omdat de gemeenten de tekorten financieren en overschotten aan de gemeenten terugbetaald worden.

4.9 Meerjarenraming

	Meerjarenraming 2027	2026	2025	Begroting na wijziging 2024
Lasten in euro's				
Programma's Sociaal Domein	76.460.506	74.146.316	71.704.501	69.761.077
Bedrijfsvoering BVO	13.532.119	13.067.574	12.560.162	11.990.538
Totaal lasten	**89.992.625**	**87.213.890**	**84.264.662**	**81.751.615**
Baten in euro's				
Programma's Sociaal Domein	1.543.805	1.549.699	1.516.505	1.572.409
Bedrijfsvoering BVO	1.294.123	1.303.054	1.307.707	1.201.079
Totaal baten	**2.837.928**	**2.852.753**	**2.824.211**	**2.773.487**
Resultaat	**-87.154.697**	**-84.361.138**	**-81.440.451**	**-78.978.127**
Dekking in euro's				
Gemeentelijke bijdragen				
Programma's Sociaal Domein	74.916.701	72.596.617	70.187.996	68.188.668
Bedrijfsvoering BVO	12.237.996	11.764.521	11.252.455	10.789.459
Totaal gemeentelijke bijdragen	**87.154.697**	**84.361.138**	**81.440.451**	**78.978.127**
Netto resultaat	**-**	**-**	**-**	**-**

	Meerjarenraming 2027	2026	2025	Begroting na wijziging 2024
Gemeente Harlingen	24.703.898	23.910.737	23.036.515	22.355.327
Gemeente Terschelling	3.268.994	3.176.682	3.076.145	2.993.713
Gemeente Vlieland	563.599	545.683	526.075	508.122
Gemeente Waadhoeke	58.618.206	56.728.035	54.801.717	53.120.964
Totaal gemeentelijke bijdragen	**87.154.697**	**84.361.138**	**81.440.451**	**78.978.127**

Verdeling naar taakvelden	Meerjarenraming 2027	2026	2025	Begroting na wijziging 2024
0.4 Overhead	6.151.584	5.913.586	5.656.190	5.423.459
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	508.669	495.839	482.556	469.461
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	90.858	90.612	90.346	90.106
6.3 Inkomensregelingen	33.163.350	31.728.216	30.212.379	29.172.731
6.4 WSW en beschut werk	1.327.238	1.280.416	1.232.501	1.185.493
6.5 Arbeidsparticipatie	2.394.955	2.335.270	2.273.580	2.212.578
6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	3.480.893	3.413.258	3.344.799	3.267.168
6.71a Huishoudelijke hulp (Wmo)	8.553.968	8.341.588	8.123.819	7.904.090
6.71b Begeleiding (Wmo)	4.529.839	4.431.363	4.330.294	4.220.502
6.71c Dagbesteding (Wmo)	2.330.312	2.277.949	2.224.222	2.150.792
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	15.054.976	14.705.571	14.347.891	13.987.556
6.73a Pleegzorg	1.776.992	1.735.751	1.693.532	1.651.001
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	4.788.003	4.676.880	4.563.126	4.448.527
6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	363.811	355.367	346.723	338.016
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	604.862	590.824	576.454	561.977
6.74c Gesloten plaatsing	2.034	1.989	1.942	2.643
6.82a Jeugdbescherming	1.830.948	1.789.783	1.747.835	1.685.915
6.82b Jeugdreclassering	201.404	196.876	192.262	206.115
Totaal gemeentelijke bijdragen	**87.154.697**	**84.361.138**	**81.440.451**	**78.978.127**

5 Besluit tot vaststelling

BESLUIT TOT VASTSTELLING

Het bestuur van de Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Noardwest Fryslân

Besluit:

Vast te stellen de Begroting na wijziging 2024 van de Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Noardwest Fryslân.

Aldus vastgesteld in de vergadering van,

Mevrouw J. Hoekstra- Sikkema	De heer M.J. Jellema
Voorzitter	Secretaris

Bijlagen

Bijlage A: Verdeelsleutel kosten Bedrijfsvoering

Gemeente	Aantal inwoners per 1-1-2024*	Aantal uitk. gerechtigden (PIA) per 1-1-2024	Aantal Wmo-voorzieningen per 1-1-2024	Aantal Jeugd-voorzieningen per 1-1-2024
Harlingen	16.148	433	2.111	311
Terschelling	4.897	18	542	66
Vlieland	1.310	5	194	6
Waadhoeke	46.975	898	5.012	1.014
	0	0	0	0
Totaal	**69.330**	**1.354**	**7.859**	**1.397**

De verdeling van de bedrijfsvoeringslasten heeft, volgens de voorschriften van onze Gemeenschappelijke regeling, op basis van onderstaande passage plaatsgevonden.

Hoofdstuk 6: Financiële bepalingen
Artikel 28: Bijdragen deelnemende gemeenten

3. De kosten die de Dienst aan de gemeenten toerekent, bestaan uit directe en indirecte kosten:

a. Directe kosten: deze kosten worden rechtstreeks toegerekend aan de gemeente waarvoor de kosten zijn gemaakt.
b. Indirecte kosten: deze kosten betreffen de bedrijfsvoeringskosten van de Dienst. De kosten worden op basis van een verdeelsleutel toegerekend aan de gemeenten. De volgende uitgangspunten zijn van toepassing:
   i. 30% wordt verrekend onder de gemeenten naar rato van het aantal inwoners per gemeente en 70% wordt verrekend onder de gemeenten naar rato van het aantal voorzieningen dan wel uitkeringsgerechtigden per gemeente.
   ii. Voor het bepalen van het inwonertal, het aantal voorzieningen en het aantal uitkeringsgerechtigden geldt 1 januari van het betreffende boekjaar als peildatum.

Het aantal inwoners per 1 januari 2024 is opgenomen op basis van het CBS (stand 1 juli 2023).

Bijlage B: De GR De Dienst Noardwest Fryslân

De Gemeenschappelijke Regeling Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Noardwest Fryslân is in 2024 werkzaam voor de gemeenten:

- Harlingen
- Terschelling
- Vlieland
- Waadhoeke

Samenstelling bestuur en directie

De Dienst heeft een bestuur waarin iedere deelnemende gemeente door een wethouder wordt vertegenwoordigd. Het bestuur bestaat per 1 november 2023 uit de volgende leden:

Naam	Gemeente	Functie
Mevrouw J. Hoekstra-Sikkema	Terschelling	Voorzitter
Mevrouw M. van der Meer	Waadhoeke	Lid
De heer P. Schoute	Harlingen	Lid
Mevrouw M. Vellinga-Beemsterboer	Vlieland	Lid

De directie van de Dienst wordt gevormd door:

Naam	Functie
De heer M.J. Jellema	Directeur

Bijlage C: Uitgangspunten begroting 2024

Programma	Uitgangspunt
Algemeen: Beleid	Landelijk, Provinciaal, Regionaal en Lokaal beleid dat nog niet is vastgesteld voor 2024 is niet verwerkt in de Begroting na wijzging 2024.
Algemeen: Indexatie	De CPI, zoals opgenomen in de septembercirculaire gemeentefonds 2023, is toegepast op de indexatie van de gemiddelde uitkeringen en de meerjarenraming. o 2024: 3,4% o 2025: 2,5% o 2026: 2,4% o 2027: 2,3%
Algemeen: Aantallen	Het algemene uitgangspunt van de berekening van de aantallen 2024 is de prognose 2023.
Inkomen: Indexatie aantal uitkeringsgerechtigden	De indexatie op de bestanden Participatiewet Basis en IOAW is -1.27% voor 2024. In de meerjarenraming zijn voor 2025-2027 de volgende percentages gehanteerd, dit conform de septembercirculaire gemeentefonds 2023: o 2025: 1,41% o 2026: 2,53% o 2027: 2,05%
Inkomen: Indexatie aantal cliënten met Loonkostensubsidie	Voor het bepalen van het gemiddeld aantal cliënten voor loonkostensubsidie is uitgegaan van de in de septembercirculaire 2023 gehanteerde groeifactor. Deze bedraagt: o 2024: -1,5% o 2025: 14% o 2026: 6,6% o 2027: 6,2%
Inkomen: Taakstelling Beschut Werken	Het gemiddeld aantal cliënten voor begeleiding Beschut Werken is gebaseerd op de landelijk vastgestelde taakstelling per gemeente. Daarbij is rekening gehouden met het besluit van zowel de gemeenten Waadhoeke als Harlingen om de wachtlijst voor Beschut Werken ineens in te lopen. Waadhoeke: o 2024: 38 o 2025: 40

	o 2026: 42 o 2027: 44 Harlingen: o 2024: 14 o 2025: 15 o 2026: 16 o 2027: 17
Inkomen: ROO	Voor 2024 is ervan uitgegaan dat de regeling opvang ontheemden Oekraïne (ROO) het gehele jaar van toepassing is. Op 28 september 2023 heeft de Justitie en Binnenlandse zaken Raad in Brussel namelijk besloten om de Richtlijn Tijdelijke Bescherming voor ontheemden uit Oekraïne te verlengen tot 4 maart 2025. In de meerjarenraming zijn de uitgaven in het kader van deze regeling niet meegenomen.
Werk en Participatie: Budget inkoop re-integratie trajecten	De budgetten voor de inkoop van re-integratie trajecten voor Begeleide Participatie en Arbeidsparticipatie zijn gelijk gehouden aan de begroting 2024. Vanaf 1 januari 2024 gaan De Dienst en Pastiel op andere wijze samenwerken ten aanzien van de re-integratie van inwoners met een bijstandsuitkering naar werk of participatie. Dit kan ook gevolgen kunnen hebben voor de budgetten voor de inkoop van re-integratie trajecten. De Dienst werkt deze plannen in overleg met de gemeenten verder uit. Wat de gevolgen precies zijn, is op dit moment dan ook nog niet duidelijk. In de eerste bestuursrapportage van 2024 zullen de eventuele gevolgen hiervan worden toegelicht en financieel verwerkt.
Werk en Participatie: Lokaal beleid	Bij de gemeente Harlingen is € 30.000 voor lokale participatie-initiatieven opgenomen.
Werk en Participatie: Pastiel	De afspraken zoals opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst 2023 met Pastiel zijn ook voor de begroting na wijziging 2024 gebruikt, waarbij voor de jaren 2024-2027 is geïndexeerd op basis van eerder genoemde CPI's.
Werk en Participatie: Beschut Werken	Bij de gemeente Harlingen is verspreid over de jaren 2024 t/m 2026 een extra budget van in totaal € 80.000 opgenomen voor Beschut Werken. Dit budget wordt ingezet om de wachtlijsten van Beschut Werken weg te werken.
Armoedebestrijding: CER	De Compensatie Eigen Risico (CER) is gemaximaliseerd op het bedrag van €100,-. Hierop is geen indexatie toegepast.

Armoedebestrijding: IST	De individuele studietoeslag (IST) is een inkomensregeling geworden en valt daardoor niet meer onder het programma Armoedebestrijding. De Studietoeslag is daarom voor de begroting na wijziging 2024 opgenomen in de meerjarenraming 2024-2027 in het programma Inkomen.
Wmo: Gemiddelde volumes	Het volume in uren van de maatwerkvoorzieningen, huishoudelijke ondersteuning en begeleiding is gebaseerd op het gemiddeld aantal gerealiseerde uren in januari tot en met september 2023.
Wmo: Indexatie aantal voorzieningen HH	Het verwacht aantal voorzieningen huishoudelijke ondersteuning is berekend op basis van het gerealiseerde aantal voorzieningen van januari tot en met september 2023. Dit aantal hebben we geïndexeerd met de trend die we per gemeente (afzonderlijk) hebben. Hierbij is ook het voorspelmodel van de VNG voor huishoudelijke hulp gebruikt.
Wmo: Collectief vervoer Tarief	De tarieven collectief vervoer zijn op basis van de voorlopige NEA index geïndexeerd, zoals gebruikelijk indexeren we de eigen bijdragen met de LTI index.
Wmo: Collectief vervoer Bestandsontwikkeling	Voor collectief vervoer zijn de gerealiseerde aantallen uit de bestandontwikkeling van 2023 tot en met september aangehouden. Deze aantallen hebben we geïndexeerd met de trend die we na corona zien per gemeente. Voor gemeente Terschelling is rekening gehouden met de prognose voor de nieuwe aanbesteding collectief vervoer. Dit door middel van een lumpsum financiering. Dit geldt ook voor de gemeente Vlieland waar al een lumpsum regeling aanwezig is.
Wmo: Tarieven	In de begroting na wijziging 2024 is rekening gehouden met de voor 2024 gemaakte tariefafspraken.
Jeugdwet: Nieuwe Inkoop SJH en Wonen	Per 2024 is er sprake van een herziene inkoop voor Specialistische Jeugdhulp en Wonen. Er wordt een maximale overgangstermijn gehanteerd van 1 jaar. Binnen deze termijn dienen alle cliënten te zijn geherindiceerd en administratief te zijn overgezet naar een nieuw product. Omdat het effect op aantallen en financiën door deze werkwijze niet te voorspellen is en omdat de inhoudelijke uitwerking van het perceel Wonen nog gaande is, zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd voor het opstellen van de begroting op dit punt: o Aantallen zijn (going concern) geraamd o.b.v. m.n. de prognose 2023. De aantallen zijn niet geïndexeerd. o Gemiddelde budgetten per cliënt zijn t.o.v. prognose 2023

	geïndexeerd met de 5,7%. Deze indexatie is opgenomen o.b.v. de voorlopige opgave vanuit Sociaal Domein Fryslân d.d. 12 oktober 2023. o Er is geen rekening gehouden met de veranderingen t.a.v. de inzet van complementaire/ondersteunende jeugdhulp: □ Dit is niet op geld te zetten omdat de coaching en begeleiding waar het hier om gaat ook in onderaanneming kan worden gefinancierd binnen het arrangement. □ Tevens verwachten wij een toename van lokale vaststellingsovereenkomsten op dit gebied, aangezien de gemeente een blijvende zorgplicht heeft. □ Dit is ook gedaan omdat we geen indexatie op de aantallen hebben doorberekend in deze begroting, dit is een financieel risico.
Jeugdwet: Hoogspecialistische Jeugdhulp	Voor het lumpsum-contract Hoogspecialistische Jeugdhulp is 2023 wederom een overgangsjaar. Hoe de inkoop er per 2024 uit zal zien is nog onduidelijk. De begroting na wijziging 2024 is gebaseerd op de vastgestelde lumpsum 2023. Het gemeentelijk aandeel in de kosten voor de dienstverlening is ingeschat. Voor Terschelling is er in 2023 sprake van één toewijzing voor HSJH. Voor 2024 hebben wij deze nu ook begroot.
Jeugdwet: SDF	De begrote lasten van Sociaal Domein Fryslân zijn opgenomen op basis van de Begroting 2024 van SDF.
Jeugdwet: Gecertificeerde Instellingen	De begrote lasten met betrekking tot de Gecertificeerde Instellingen (GI's) zijn opgenomen op basis van de afspraken en prognose 2023. Tevens zijn de bedragen geïndexeerd met 5,7%.
Jeugdwet: Taakstelling	In de begroting na wijziging 2024 en de meerjarenraming 2025-2027 is alleen voor de gemeente Harlingen rekening gehouden met een gemeentelijke bijstellingen (taakstellingen) op de door ons gepresenteerde financiën. Gemeente Waadhoeke neemt de taakstelling voor 2024 op in haar eigen begroting sociaal domein.
Bedrijfsvoering: Personeelsbegroting	Het personeelsbestand en openstaande vacatures per 1 oktober 2023 vormt de basis voor de personeelsbegroting na wijziging 2024. Op bepaalde afdelingen is de werkdruk gedaald. Een efficiëntere administratie, minder veranderingen binnen het domein Wmo en Jeugd en een dalend aantal inwoners met een bijstandsuitkering zijn hier de oorzaak van. Hierdoor is de formatie iets verlaagd wat ook leidt tot lagere personeelskosten in vergelijking met de primitieve begroting 2024.

Bedrijfsvoering: Overige lasten	Door de structurele stijging van de kosten van bijvoorbeeld woon-werkverkeer, de uitvoering van de arbo-wet, huur en de kosten van gas en elektriciteit, hebben we besloten de structurele weerstandscapaciteit niet meer te begroten. Hierdoor houden we de totale begrote ‘overige’ lasten op een stabiel niveau.
Bedrijfsvoering: Rentebaten	De begrote rentebaten zijn opgenomen op basis van het verwachte 1 jaar vast rendement op onze liquiditeiten.

Bijlage D: Beleidsindicatoren

In het BBV is voorgeschreven dat gemeenten beleidsindicatoren

opnemen in de begroting bij de programma's. Doel hiervan is om de begroting toegankelijker te maken voor raadsleden die niet met financiën zijn belast en om een betere onderlinge vergelijkbaarheid van de gemeentebegrotingen mogelijk maken.

Werk, Participatie en Inkomen

Beleidsindicator	Eenheid	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2024
27. Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	201	222
28. Lopende re-integratie voorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	471	476

De presentatie van de aantallen zijn gebaseerd op het gemiddeld aantal unieke cliënten op jaarbasis in de betreffende regeling.De re-integratie voorzieningen zijn de totaal aantal unieke voorzieningen op jaarbasis.

Jeugdwet

Beleidsindicator De Dienst Noardwest Fryslân	Eenheid	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2024
29. Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	14%	14%
30. Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2%	2%
31. Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,3%	0,3%

Wmo

Beleidsindicator De Dienst Noardwest Fryslân	Eenheid	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2024
32. Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	637	634

Bedrijfsvoering

Beleidsindicator	Eenheid	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2024
1. Formatie	Fte per 1.000 inwoners	1,65	1,68
2. Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	1,65	1,68
3. Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 156	€ 160
4. Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2,4%	1,0%
5. Overhead	% van totale lasten	6,9%	57,1%

De berekening van de beleidsindicator overhead is aangepast. Er is beter onderscheid gemaakt tussen primaire kosten en kosten overhead. Daarnaast wordt het totaal aan kosten overhead gedeeld op de totale lasten in plaats van de bedrijfsvoeringslasten, dit in lijn met de voorschriften van het BBV.

Bijlage E: Begrippenlijst

Lijst gehanteerde begrippen

- **Arbeidsparticipatie** omvat alle op arbeid gerichte participatie- en re-integratievoorzieningen, zoals scholing, werkervaringsplaatsen en leer/werk trajecten.
- **Bbz gevestigde ondernemers**: Een gevestigde ondernemer die tijdelijk niet in zijn levensonderhoud kan voorzien, kan een beroep doen op de Bbz. Een ondernemer die meer dan anderhalf jaar een bedrijf of beroep uitoefent, wordt gezien als een gevestigde ondernemer.
- **Bbz startende ondernemers**: Als een startende ondernemer tijdelijk niet in zijn levensonderhoud kan voorzien, kan een beroep op de Bbz worden gedaan. Een inwoner die vanuit een werkloosheidssituatie een onderneming start, wordt gezien als startende ondernemer.
- **Begeleiding** betreft dienstverlening aan cliënten met een beperking (fysiek/ psychisch), die zelfstandig wonen en die ondersteuning nodig hebben en verkrijgen middels een beschikking. Denk aan individuele begeleiding.
- **Beschermd wonen** betreft een regeling voor het niet meer zelfstandig kunnen wonen vanwege psychische en/of psychosociale problematiek (uitvoering verloopt via gemeenten en Sociaal Domein Fryslan).
- **Dagbesteding** betreft dienstverlening aan cliënten met een beperking (fysiek/ psychisch), die zelfstandig wonen en die ondersteuning nodig hebben en verkrijgen middels een beschikking. Denk aan dagbesteding/ dagactiviteiten.
- **Geëscaleerde zorg 18-** behoren maatregelen gericht op de opvang en het verbeteren van de veiligheid van kinderen en jeugdigen 18- met inbegrip van maatwerkdienst-verleningsmaatregelen voor jeugdigen die in de desbetreffende opvang voorzieningen verblijven zoals, kinderbeschermingsmaatregelen, jeugdreclassering, voogdij en onder-toezichtstellingen.
- **Gesloten plaatsing** is een vorm van jeugdhulp waarbij de jongere verblijft bij een jeugdhulpaanbieder op basis van een machtiging gesloten jeugdzorg of een machtiging BOPZ of machtiging Wvggz.
- **Huishoudelijke hulp** betreft dienstverlening aan cliënten met een beperking, die zelfstandig wonen en die ondersteuning nodig hebben en verkrijgen middels een beschikking. In dit geval huishoudelijke ondersteuning.

- **Inkomensregelingen** zijn alle inkomensvoorzieningen en loonkostensubsidies op grond van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz2004. Waaronder tevens bijzondere bijstand en AV-Frieso.
- **IOAW:** deze inkomensvoorziening is bedoeld voor mensen die na hun 50e werkloos zijn geworden en langer dan 3 maanden een werkloosheidsuitkering hebben gehad.
- **IOAZ**: deze inkomensvoorziening is bedoeld voor inwoners boven de 55 jaar met een eigen bedrijf die onvoldoende inkomsten genereren om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien.
- **Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf** zijn GGZ-behandelingen zonder verblijf voor Generalistische Basis GGZ, kindergeneeskunde en jeugd ggz behandelingen, waaronder ook voor dyslexie.
- **Jeugdbescherming** is individuele maatwerkdienstverlening voor jeugdigen 18- in opvangvoorziening waaronder Kinderbeschermingsmaatregelen OTS en Voogdij.
- **Jeugdhulp crisis**/ **LTA**/ **GGZ-verblijf** betreft jeugdhulp dat vanwege een crisissituatie verleend wordt thuis of bij een aanbieder, alle jeugdhulp die valt onder het Landelijk Transitiearrangement (LTA), en GGZ-behandeling waarbij sprake is van opname.
- **Jeugdhulp met verblijf overig** wordt op deze categorie verantwoord als het niet kan worden toebedeeld aan Pleegzorg of Gezinsgericht. Hieronder vallen ook begeleid wonen en kamertraining.
- **Jeugdhulp zonder verblijf overig** wordt op deze categorie verantwoord als het niet kan worden toebedeeld aan begeleiding, behandeling of dagbesteding.
- **Jeugdreclassering** is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen.
- **Kansrijk (Participatie)**: In deze categorie vallen inwoners met een loonwaarde van 80 tot 100 procent. Deze categorie kan vrij snel uitstromen naar regulier werk en heeft daarbij vaak alleen lichte ondersteuning nodig, zoals sollicitatietraining.
- **Maatwerkdienstverlening 18-** betreft vormen van jeugdhulp die door de gemeente als individuele (niet vrij toegankelijke) voorziening worden aangemerkt waaronder o.a. begeleiding, jeugd- en opvoedhulp, pleegzorg en verblijf.
- **Maatwerkvoorzieningen** betreft materiële voorzieningen die op basis van een beschikking verstrekt worden (woon-, rolstoel- en vervoersvoorzieningen) aan mensen met fysieke beperkingen om zelfstandig te kunnen functioneren. Onderdeel van maatwerkvoorziening is ook collectief vervoer.

- **Overige maatwerkarrangementen** worden op deze categorie verantwoord als ze niet kunnen worden toebedeeld aan huishoudelijke hulp, begeleiding of dagbesteding.
- **Participatiewet:** deze wet is ingevoerd met ingang van 1 januari 2015 en vervangt het voorgaande stelsel van Wet Werk en Bijstand, Wet sociale werkvoorziening en Wajong.
- **Perspectiefrijk (Participatie)**: Deze categorie betreft inwoners met een loonwaarde van 40 tot 80 procent. Deze groep heeft veel ondersteuning nodig, vaak voor langere periode, bij het uitvoeren van regulier werk. Denk bijvoorbeeld aan het opdoen van arbeidsritme.
- **Pleegzorg** is een vorm van jeugdhulp waarbij een jongere (tijdelijk) wordt opgenomen in een pleeggezin en waarbij pleegkind, pleegouders en eigen ouders worden begeleid door een pleegzorgaanbieder.
- **Samenkracht en burgerparticipatie** bevat de nieuwe Wet Inburgering die per 1 januari 2022 van kracht is, kosten van kinderopvang SMI en de kosten van Wmo mantelzorg.
- **Toegang en eerstelijnsvoorzieningen** betreft onder meer de kosten voor inschakeling externe experts door Gebiedsteams.
- **Van waarde (Participatie)**: In deze categorie vallen inwoners met een loonwaarde van 0 tot 40 procent. Zij zijn op dit moment niet in staat om te werken, maar zijn wel van waarde. Bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk of (arbeidsmatige) dagbesteding.
- **WSW en beschut werk (Begeleide participatie)** omvat voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke participatie die niet gericht zijn op doorstromen naar arbeid, zoals beschut werken en dagbesteding. Ook de directe werkzaamheden van de casemanagers gericht op het bevorderen van maatschappelijke participatie worden tot dit taakveld gerekend.

Bijlage F: Afkortingenlijst

Lijst gehanteerde afkortingen	
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
Bbz	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BVO	Bedrijfsvoeringsorganisatie
BZF	Bureau Zelfstandigen Fryslân
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CER	Compensatieregeling Eigen Risico
CPI	Consumentenprijsindex
EMU	Economische en Monetaire Unie
FTE	Fulltime-equivalent
GI	Gecertificeerde Instelling
GR	Gemeenschappelijke Regeling
HR	Human Resources
IOAW	Wet ink.voorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen
JB en JR	Jeugdbescherming en Jeugdreclassering
NWF	Noardwest Fryslân
PGB	Persoonsgebonden budget
PIM	Participatie, Inkomen en Minimaregelingen
POH	Praktijk ondersteuner bij de huisarts
ROOO	Regeling opvang ontheemden Oekraïne
SDF	Sociaal Domein Friesland
SJH	Specialistische Jeugdhulp

SMI	Sociaal medische indicatie
SVB	Sociale Verzekeringsbank
TOZO	Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
Woo	Wet Open Overheid
WW	Werkloosheidswet

Het leven loopt soms anders dan je zou willen. Je kunt te maken krijgen met ingrijpende problemen. Of je hebt vragen. Over kinderen. Opvoeding. Ziekte. Zorg. Werk. Geld. Ouder worden. Kom je er zelf of met je omgeving niet uit, dan zijn er hulpverleners en sociale voorzieningen.

En wij van De Dienst; wij adviseren over die voorzieningen. En we organiseren ze ook. We leveren kennis en ondersteuning. Zodat inwoners zelfstandig(er) kunnen wonen, leven en werken. Zo zorgen we ervoor dat sociale ondersteuning werkt.

Postbus 4
8800 AA Franeker
t. 0517 - 380 200

contact@sozawe-nw-fryslan.nl
www.sozawe-nw-fryslan.nl

De Dienst
Noardwest Fryslân
zo werkt het sociaal